

Visual Library Portal

Digitalisierung von Drucken des 17. Jahrhunderts

**Ex Grammaticis, De Scheva Ebraeorum, publice disputabit
Praeses M. Michael Liebentantz/ & Respondens Casparus
Ritter/ Vratislavia-Silesii. In Auditorio Minori a.d. XVII.
Ianuarii. Horis matutinis**

**Liebentantz, Michael
Ritter, Caspar**

Wittebergae, 1660

VD17 1:057921Y

urn:nbn:de:s2w-2643

Legi.

9

אֲשֶׁר
 EX GRAMMATICIS,
 De
S C H E V A

EBREORUM,
publicè disputabit
 PRAESES

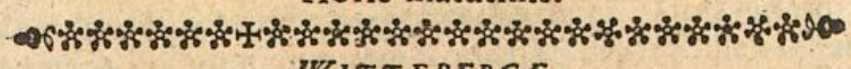
M. MICHAEL Liebentanz/
 &

RESPONDENS
CASPARUS Ritter/

Vratislaviâ-Silesii.

In Auditorio Minori a. d. XV11. Januarij.

Horis matutinis.

WITTEBERGÆ,

Exscribat MICHAEL Wende/

Anno M DC LX.

8-10

EX GRAMMATICIS

DE

SCHAEVA

BRABORUM

M. MICHAEL BICCHINGA

RESPONDENS

CASPARUS STAM

VERMIDEL

In theologie hinc et hinc

Hortis manibus

*****

WITTEBROEK

Exhibetur MICHAEL BICCHINGA

et CASPARUS STAM

FRANCO

Non prima haecenus, nec omnis opera rebus cognoscendis data est à quopiam, qui Animum praeclararum Artium Studio accendere, cupide elaboravit. Aliquod & primum aetatis Vocum Studio potius locatum est, eo quod omnes ex equo, si quidem Senatus numerandus fuerit, Eruditi iuverint semper hanc in sententiam, principia quasi ac $\pi\rho\omega\tau\alpha\ \sigma\omicron\iota\chi\epsilon\iota\alpha$ cujuscunq; notitiae esse, qua docentur à Grammatica. Haec proinde stabilienda probe atq; firmanda, ut cetera bene habeant, ruitura facile alias, si absq; fundamento solido creverint. At vero caveas, ne cum detrimento Temporis Rerumq; notitia. Rabbini ajunt: **היום קצר והמלאכה מרובה** Vita brevis, Ars longa. Tentandum illud non in Latinâ & Graecâ solum Lingvâ est. Periclitanda quoq; vires sunt in Elementis, Litteris dico, punctis atq; iis Apicibus, quibus $\lambda\omicron\gamma\iota\alpha\ \tau\epsilon\ \theta\epsilon\acute{\alpha}$ in Veteri prostant Instrumento. Non trivialis, obscurus, puerilis ac ne titivillitio redimendus ille Labor est, verum illustris satis, dextrè à tot Illustribus susceptus Ingeniis: Cujus eò minus pudeat vilem ac plebejam Animam. Nobis in praesentiâ sedet Animo, de SCHEVA, haud ignobili Elemento Sancta illius atq; divina Linguae, disceptationem instituere. Ut autem FELICITER,

בהנוי:

§. 1. Principium doctrinae est, vocum contemplatio, ab his enim saepenumero in rei perceptione provehimur. Quocirca nec nostri Thematis Evolutionem $\omicron\nu\omicron\mu\alpha\ \tau\omega\delta\eta$ prorsus habere insuper fas erit. Vox Scheva, si Patriam ejus spectes, Ebraea est. Toga videtur quidem Romana, in civitatem autem Romanam recepta haecenus haud est. Si Doctores Grammatici aliquando adhibuerunt eam sub Inflexione Casuum certam, contigit eidem, ut Terminum alii cuiq; Technico, informationis melioris ergo Casum juxta Grammaticum adsumto. Certè Franciscus Junius aliiq; sub terminatione foemineam hinc inde usi hac voce ob aliam vix rationem fuerunt. Quamvis usus ille parum videatur approbandus, eò quod Ebraicum **שׁוּ** dignioris, non sequioris sit generis, quod itidem peregrina ac quae Technica simul sunt, vocabula nullam de Casu in Casum flexionem, immò non nisi Neutrum Genus agnoscant.

§. 2. Unanimi ceteroquin hanc vocem Calamo scribunt Ebraeorum Doctores **שׁוּ**, haud tamè unanimes hujus demonstrant originem. Qui à **שׁוּבָר** captivum cepit, deductam volunt, quod Scheva litteras

duas consonantes immediatè citra aliam intervenientem vocalem
 connectendas intercessu suo contrahat, cunctiat & ad unã syllabam
 quasi concaptivet, uti putat *M. Abrab. Gibelius in Strigili Instit. Ebra.*
Bellarmini disp. 1. thes. IX. Valent. Schindlerus Instit. Hebraic. p. 25. non
 haud ab re deseruntur, cum materiale vocis idè non utrobiquè detur.
 Et quis persuadebit nobis, litteras **ב** & **פ**, etiam si unius organi sint,
 hæc quoq; in voce esse *εὐμεταβλήτως*? Idem de *Bellarmini Etymo ju-*
dictiũ esto, qui Instit. Gr. p. 20. à **בפ** redire, quia litteram suam ad
 præcedentem trahit, & quodammodo redire facit. Propius accedunt,
 qui à **בפ** frustra, vanum derivant, quod nihil ipsum sonet, ac non
 nisi punctũ Vanum sit. Magis tamen arridet reliquorũ Etymõ **בפ**
æquari, adequari, æqualem esse, tũm quod plurium hæc sit sententia,
 tũm quòd convenienter oppidò Usus ejus & officii commoditatem
 iudice *Fr. Junio Gram. Ebr. p. 14.* exprimat. Imitatur quippe omniũ
 vocalium puncta eorundemq; adsimilatur sono. Quod monet *Abr.*
de Balmis Artiũ & Medicina D. Judæus in Gramat. Ebraã, quæ vocatur
מקנה אברהם Peculium Abrahami *cap. 3. de punctis, e ylin. 27.*
שׁוה i. e. *Scheva* vocatur secundum significationem **שׁוה** quia ipsum coæquatur punctis
 vocalibus multis. Nec quicquam huic officit originationi Scriptio
Scheva per **שׁוה**. Ista namq; forma Nominum Chaldaica est. Radici
 proxima admodum, in quã ex more Chaldæis non infrequenti, ter-
 tia Radicalis **שׁוה** in Congenerem **שׁוה** mutatur. *V. Amplissimi Dn.*
ANDREÆ SENNERTI Chaldaismus p. 78.

§. 3. Montrato Etymo illud jam agendum erit, ut extricetur Am-
 biguitas. Hæc enim Genetrix ac Mater Errorum credita semper est.
 Occurrit vox **שׁוה** *1. Paral. II. 49.* (quam õi *Ο σαγλ*, Vulgatus Sue,
 Lutherus *Sewa* scribunt) verũm sub Schemate Nominis Proprii
 Filio cuidam à Pellice Calebi prognato, tributi. Id Nominis *Gregor.*
Franc. in Lexico Sancto. No. DCCXIII. explicat Clamorẽ, Tumultum
 à R. **שׁוה** *clamare, tumultum facere,* quæ notatio tamen potius R.
שׁוה convenit. Sub Configuratione hujus soni exstat idem voca-
 bulum *Actor. XIX. 14. σαυα* scriptum, quod, cum Nomẽ Pontificis,
 viri Judæi sit, Ebraum putat *Georg. Pafor de Etymis Nominũ Propriorũ*
recentiss. Edit. p. 69. atq; à **שׁוה** derivandum, q. d. æquator. Propria
 hæc sunt Nomina, nec de iis ullo hĩc modo laborabimus. At no-
 strum Technicum est sive vocabulum Artis, ab antiquissimis jam-
 dudum

andum Rabbiniis ad decantatissimum illud Ebrae Lingvæ Elementum describendum, adhibitum. De hoc inpraesentiarum nostra instituitur disceptatio; De eodem verò non quavis ratione ac sub speciebus, sed generaliter ac intuitu potioris Analogati considerato.

§. 4. Hujus Synonyma quod concernit, per pauca recenseri possunt, vel idcirco, quod pleriq; Orientales, omnes n̄ fallor Occidentales, Scheva quoad figuram non agnoscant. Arabes habent, illudq; Giezma vocant. Ebrai suum quandoq; נֹקֶד, maximè compositum, punctum rapiens. A Munere, quod obit plura eò adipiscitur Nomina *עֲנוּוֹתָאֲרָא*, quorum recensionem Crambe circa descriptionem recoquenda h̄c prohibet.

§. 5. Prælibatis hisce de Nomine, regiâ procedamus ad Rem. Ut ordine autem, quem amat Natura, quem observat Naturæ Æmula Ars, progrediamur, atq; ut singula succedant auspiciatò, auspicia stimendum à descriptione est. Sit ergò: *Scheva est Punctū Ebrae Lingvæ ministrans, duobus punctis perpendiculariter infra litteram notatum, per se nunquam mobile ad syllabam compositam constituendam inventum.* Descriptionem resolvimus in conceptum contrahibilem, qui vicem Generis supplet, nec non contrahentem seu determinantem, qui differentia. Jus definitionis nequaquam à nobis postulabit strictius Logica, Notionem Grammaticam depingentibus.

§. 6. Conceptus convenientia est *Punctū Ebrae Lingvæ ministrans.* Plures voces damus, ubi res una describenda est. Ut enim velimus, non possumus, destituti vocabulorū Copiâ. Quorum dum h̄c congeriem, rerum tamen complexionē nō adferimus. Manet conceptus ille terminus simplex, manet incomplexus. A quo describitur Scheva primum, *Punctum* est. Ebrai enim Orationis suæ Elementa primâ in *אָתֵּיבֵּן* signa seu Litteras: & *קָוֶרֶת* sive Puncta dirimunt. Puncta rursus in Vocalia & Muta. Hæc sunt Elementa tantum secundaria, soni expertia, quibus consonantes pariter & vocales adficiuntur, recensenturq; à *Schindlero h. m. Jamin seu Smol, Dages, Raphe, Mappic, Scheva.* Vocalia autem strictè, propriè ac per se sunt, longæ & breves vocales ad unâ omnes. Latè, impropiè ac per accidēs vocale largiremur esse Scheva. Unde audit Punctum *ministrans vocalibus.*

§. 7. Regimen quasi excercent Vocales, ac singulæ in singulis Syllabis dominantur, distribuendo sonum litteris peculiarem, quo sine filerent aliàs. Famulitia hisce præstare Scheva, ac sicubi superfluum

quid invenit, comitari cogitur Imperatorem. Istud Elementi nostræ ministerium totus Grammaticorum priscorum simul & recentiorum deprædicat Chorus: secundum quem עבֵר עֵבֵר Servus servorum salutatur. R. Elias Levita Germanus Cant. 6. Citavius & à Buxtorf. Thes. p. 632. extr. punctum hoc omnium punctorum ministrum appellat. Balmesius d. l. e. i. Dixerunt Antiqui, ait, ; חֶשֶׁב מִשְׁרָר לְעוֹלָם Scheva servit semper. Et ibid. e. y lin. 9. laudat R. Schlomo Jarchi ὁ μὲν ἄνθρωπος ac statuentem, non dari servum præter hunc, imò servum unum esse omnibus Regibus. Idem confirmant à Recentioribus illi tributa Epitheta ut quando Fr. Junius Gr. Ebr. p. 28. Vocalem dicit ministratorem p. 6. Vocalem equamenti, vicariam omnium. Keckermann. in Gr. Ebr. p. 28. Ancillam & pedissequam reliquarum, aut velut aliquē Veredarium & satellitem esse docet, quia currat juxta alias Vocales, tanquam per Postam, ut loquimur, Et sey der andern vocalium Post-Neuter.

§. 8. Ex eo nunc, quod Scheva vocalium naviter deservit Autoritati, ultrò dispalescit, ipsum Vocalis Insigne hautquaquam mereri. Parum enim conveniret, si, quæ debetur Majestas Regi, Ministro proprium tribueretur. Liquidò arbitrantur, fateor, Doctorum Ebræorum multi, iiq; ἄλλοι τῶν ἑβραίων, quindecim in Idiome divino esse vocales, atq; in brevissimarū Cœtu Censuq; locandum Scheva. Ita sanè sentit, quem nominare unum liceat, Fr. Jun. Gr. Ebr. p. 15. vocales ita distingvens, ut quedã sint ἁπλοῦς, quedã ἡμιχρῆτοι, quedã ὀλιγοχρῆτοι, harumq; seriè Scheva totuplex constituat. Nos Religioni ducimus, tutari acriter eam sententiã, à quã Præceptoris venerandæ semper Gravitas divortium facit. Præprimis, ubi Argumentorum adsunt pondera adversariã opinionem validè deprimentia. Potissimum nos à Definitione negata colligimus. Cuicumq; non competit definitio Vocalis, illi nec definitum, ut denominetur sitq; vocalis. Quamcunq; enim adferam9 ac cujuscunq; Grammatici Vocalis Finitionem, τὸ Scheva applicari vix poterit. Martinus Martinij in Technol. quam & doctissimus Amama approbat, hanc offert descriptionem: Vocalis est littera, quæ per se sonum integrum potest efficere. Hinc Ebræis propterea vocantur תנועות motiones, quod litteras sono addito moveant per prononciationem, φωνήεντες Græcis ob rationem huic geminam. At verò τὸ Scheva sonus distinctus ab alio & peculiaris nullus est; Sed potius confusus cum alio. Sicuti actutum in Differentiæ Enucleatione observabimus.

§. 9. Ad

§. 9. Ad requisita Vocalis Ebrææ dilabimur, quæ non minus à Scheva sunt remotissima. Vocalis primum debet constituere Syllabam statam ac simplicem. *Puncta enim vocalia sunt*, (inquit *Abrah. Gibelius Difficult. Etymolog. cap. 1.*) *quæ sola possunt vel citra reliquorum punctorum adminiculum, junctim cum consonantibus efficere* תנועה seu Syllabas. Verùm Scheva syllabam per se constituere nescium est, immo si duplicetur. Quod & ipsi nec diffiteri possunt, qui Vocalem illud reputant. *Junius Gr. Ebr. p. 26. ait: Sole Vocales brevissima ac per se uni consonanti junctæ constituunt quidem syllabã justè, non tamen justã & σύνμοιον, sed alteri semper adhaerescunt, tanquam ἀκούστοι.* Quanquam & hic monitore quodam opus esset Junio, dum solum se *ἀνεπίβητον* factatum esse, persuasum est. Nec sine dicã scriptã prætermittendus Cardinalis *Bellarminus*, qui in *Instit. Ebraic. Edit. Antverp. p. 17.* non modò motiones ב ד ה statuit esse syllabas propriè dictas ex consonante & vocali parvã effectas, sed præterea simplex Scheva mobile constituere cum suã consonante syllabam more aliarum vocaliũ opinatur: exsertè enim *cap. 3. p. 20.* דבר pro bisyllabo habet. Utrumq; absurdissimè. Prius, quod Chatephkamets nunquam non cum Kametschatuph cõmiscet, quæ puncta tamen ob figuræ, pronunciationis ac sedis diversitatem sunt distinctissima. Posterio, quia Scheva simplex mobile vocalè, etsi brevissimã, esse retur. Quot jam, ô Roberte, syllabas in אלה aut בקשט numerabis?

§. 10. Deinde, ut ferre Accentum possit, haut postrema vocalis Conditio est. Hæc verò nostrum punctũ ordinariè munitum unquã esse, quis adfereret, contrarium adstruente omni Grammaticorum Senatu. *Abrah. de Balmis cap. 3. de punctis e iylin. 4. refert: לתמצא חסן* i. e. *Non invenies Accentum in Littera, cujus punctus est Scheva aut rapiens.* & e j lin. 16. *Non fit extensio Accentus elevantis in litterã punctuat à uno modorum Scheva.* Et quamvis obvertatur Exemplorũ farrago benè magna, in quibus vel Scheva vel Chatephim adfecta Tonico Accentu sint, uti non inficias itur dari eadem, e.g. להבין Prov. I. 2. שעשע Psal. I. 1. ללל Ps. VI. 3. Excussa tamen presius, tanta non erunt, quæ Adsertionem semel datam everterent penitus. Enimverò singula exempla in Libris ממ prostant, quorum si Accentuum Statum conferas, longè alia, quam cæterorum Librorũ ratio est. Ob brevitatè maximè Versuum multi Accentus coacerantur vel profsq; excluduntur, censet *Cl. Schickard. Horol.*

Horol. p. 70. Immo incomparabilis Buxtorf. in Thesauro suo verè-Thesauro p. 26. seqq. Edit. 4. qui Anomalias præfatas examusim nervosè profequitur, consulendus. Adde quod principe loco fuisset monendum, Vocum illarum ac hisce finitimarum syllabas non affici tono propterea, sed sedem duntaxat largiri vicariam Accentui, Syllabâ v. elevandam ex flexionis Analogiâ vocis cuiuscunq; repetendâ esse.

§. 11. Fallor, an ad propugnandum id, quod in Controversiam est, ad vocem pro- porrò Doctorû Ebræorû Autoritatē, qui τὸ Scheva, si non Nomen, tamen Rem & Naturam Vocalis adimunt. Agmen ducat Magnus Buxtorf. *Thes. Gr. p. 11. docens Scheva vocale esse impro- priam, quia non semper vocalis sit aut non omnium litterarum.* Sequatur Schindlerus, qui in *Instit. Hebr. p. 20. ad puncta muta, soni expertia ac pronuntiationi tantum inservientia refert. Cl. Hottinger Gram. Harmonicâ p. 10. itidem punctum vocale impropriū nuncupat; Keckerman. p. 28. vocale beneficiariam.* Sanè quod improprie ac ex beneficio tantum Vocale dicitur, non-vocale naturâ est. Improprietas quippe tollit omnem Rei veritatē, quamvis similitudinem relinquat. Nec enim Prata verè rident, quia improprie dicuntur ridere. Nec in Puncto Scheva jam consideramus ea, quæ ex beneficio & precario, sed quæ ex naturâ suâ possidet.

§. 12. Jam ad differentiam paremus Transitum, in quâ sistitur I. Figura τὸ Scheva ac situs. Est Punctum duobus punctis perpendiculariter infra litteram notatum. Duobus punctis pingi clàm est neminem. Idq; fieri ex הַסָּדָה & placito Autoris primarii nec ambigendum, nec fundamentum aliud, ubi nullum est, quærendū censeo. R. Balmes dari aliquod conatur, at caliginē offundit Interpres Latinus litterâ rigidiusculè persequens. Verba sunt: *Scheva est duopuncta וְלִמְעַלְמֵהָ מִן הַסָּדָה ad significandum, quod non modo significet principium motus, & illorum continuitatem, ipsorumq; ultimum, quia ipsum est terminus ipsis, & æquū est omnibus motibus.* Non Davo certè, sed Oedipo hinc indigi essem. Dehinc duobus punctis perpendiculariter substratis notari diximus, quò Puncto Regio Zerî contradistingvatur, quod duobus juxta se invicē stratis: & infra litteram. Catholicus enim non est Situs omnium Vocalium, ita ut infra Consonantium supponantur Ordini, *μὴ ὁμοίως* siquidē h. e. unico ex puncto factæ Cholem & Schureck excipiendæ sunt. Deinde hoc *ὑπερδιόριστον* segregatur ab Accentu illo Sakephkaton, qui itidem hac punctorum positione supra litteram pingi consuevit.

§. 13. II.

§. 13. II. Potestas, hæc q̄; est quiescere & nunquam per se mobile esse; Quod Adsertum judiciosum Magni Nostri Patroni ac Præceptoris, DN. ANDREAE SENNERTI est, passim inculcatū ab eodē, potissimè in *Hypotyposi Harmonicâ* p. 207. in *Chaldaismo & Syriasm.* p. 6. itemq̄; *Arabismo* p. 5. Ubi, *Quiescens suâ naturâ omne Scheva est*, ait. Veritas ad extremū quidē vinci nescia est, utpote Solis Ellia, Naturæq̄; soror, nihilo tamē minus Adversariorū in gratiā, eidē quærendū robur erit. Argumentamur: Cujus Puncti peculiaris ac distinctus naturâ sonus nullus est, illi perperā Motus Vocali competens tribuitur. Adsumtū de Schevâ nunc propugnandū est, ad examē revocatis singulis Schevajim. Ac principiò quidē curatè lustremus liceat Composita. Moverne in his Scheva, an vocalis, cum quâ componitur, parva. Sanè pronuciari audio Patach, Sægol & Kamets Chatuph, quamvis sono rapidissimo, quem Scheva adjunctum hisce accelerat.

§. 14. De Scheva postea simplici eodemq̄; quiescente dubitare nō magis licet, quàm de quavis aliâ re certissimè compertâ. Hujus tantum abest, ut sonus audiatur aliquis, ut etiâ alicubi prorsum omittatur. Quod quâ maximè adseverandū est de litteris finalibus vocali destitutis, idem de װ & ם sibilantibus medianis, quæ in asperiori occurfatione Scheva privantur. Ut ך שׁרׁ Ifaschar, *Gen. 30, 18. Exod. 1, 3.* ubi װ nudum derivationis ergo ac non pronuciationis apponi censet *Junius Gr. Ebr. p. 25. Gregor. Franc. Lexico Sancto No. XXXV.* addit: *Epenthesin lit. װ absq̄; puncto exponant Cabalista, quia singulare prorsum est hoc exemplum.* It. ם ם ם clangentes 2. *Paral. 5, 12. cap. 29, 28.* ubi littera ם à Masorethis adjecto circulo observata, & à *Glossio Phil. Sacr. l. 1. tract. 1. p. 4.* ad redundantes litteras relata est.

§. 15. Plus postulabit probationis, quod mobile, atq̄; per e rapidissimum efferendum Scheva, in vulgus creditur. Probatur autem de facili naturâ eidem distinctū ac peculiarē sonū, cujus beneficio pronuciatur, nullatenus esse. Quia Consonantes unius Syllabæ non nisi per unam vocalem legi possunt; Si verò per Scheva insimul legerentur, Scheva fieret vocale, sicq̄; una Syllaba duobus constaret punctis vocalibus, id quod absurdum. *Scheva Auribus est, quod fulgur oculis.* Quamobrem sicuti hoc in momento subducitur oculis, parili modo illud in pronuciatione accelerandum ita est, ut penè nulla mora trahatur, quin imò potius absorbeatur ac q. suffocetur,

B

quod

quod Germani nostri præstant in vocibus *Gefell/Gefahr/Gefehl* vel magis in *Brod/Gnade/Blut* &c. *Cl. Buxtorf. Thes. Gr. p. 15.* Hac, inquit, *connexio ita rapida & arcta est, ut divulsionem aliquã non admittat.* Et *B. Fabricius Orient. L. L. in Leucoréa hæc Professor meritissimus diff. 2. de formâ Lætionis Script. Ebr. thes. 43.* præcipit, ut suã festinatione suum sonum ad sequentis Vocalis sonum ferè inflectat.

§. 16. De hinc si *Scheva* hoc pronunciandum nullibi non est, quare Chaldaïs illius minimè expertibus quiescit idem post Vocale longam quamecunq;? Quare nomen *בלשחר* legunt *Belschazar*, non *Beleschazar*? quæ ratio est, quod Syri formâ, non verò usu *ש* *Scheva* destituti, illud non legant, præterquam fortè in iis locis, ubi consonarum Connexio *δυσφωνία* parit. Conf. Nri. *D. Sennerti Chaldaïsmus & Syriaismus p. 5.* Quæ causa est, quod Judæi pronunciant verint jam olim *ברשח* *breschis*, *שמור* *Schmos*, *שלמו* *Schlo-mo*, quod illi dictum *Deut 6, 4.* (*Audi Israel Dominus Deus noster DEUS unus est*) à primâ vocè *שמע* salutent *Schma*, ingeminantes, *O beatos nos, qui quotidie mane & vespere his surgimus, dicentes, Audi Israel, uti refert Paul. Weidner. in loc. fid. Christ. præcip. tract. 1. p. 138.* Quid argumêto fuit Viris hætenus Ebraicè litteratis, ut antiquitatis haut deliræ premerent Lætionem *ברא* *bra*, *בלו* *Blo*, *בלג* *gle*, quod judiciosissimò præstitit *Amama in Gr. Martino Buxt. p. 10.* ubi & tradit *p. 12.* esse, qui legant Ebraica, ac si *Scheva* medianû syllabam semper clauderet, ut *פחדים* *phokdim*, illudq; non incommodè fieri adserit, quotiens *Scheva* syllabam inchoans ejusmodi post se consonam habeat, cum quâ difficilior sine sono rapidissimi e pronunciaretur, nec minus tolerari posse, quam qui *תוהו* legunt, cum tamen reverâ *ו* ad syllabam *תו* pertineat *תוהו*.

§. 17. Adjicio nunc, non admodum periculosè aliquem opinari posse, *Scheva* litterã *ש* vel *י* præcedens propterea & ratione figuræ atq; usus eliminari, quia ob velocitatem adeò se insinuat sequenti puncto, ut audiri nequeat. Declarat id ipsum egregiè ex Ebraïsmo & Syriaïsmo Præceptor Noster ac Evergeta ætatem devenerandus in *Grâmat. Ebr. p. 13.* & *Syriaïsm. p. 8.* Exemplum tamen ex abundantiam licebit. Ex præceptionib9 Grâmaticorû *כיתרון ראשי* ordinariè diceretur. At verò, quia sonus *ש* *Scheva* mobilis adeò arctè cum vocali sequentis litteræ connectitur, ut idem & unus appareat, meritò, *Scheva* exesse jubetur & cedere vocali Regiæ, tanquam

ranquam Minister, ut fiat פְּתִיחַּתּוֹן principium ut *Emolu-*
mentum, *Eccles. II, 3.*

§.18. Porro, si peculiarē suum ac distinctum sonum ab alio puncto
ex naturā haberet Scheva, qui factum, quod LXX. Interpretes Sanctæ
Lingvæ callentissimi in Græcā non expresserint. sed ex פְּתִיחַּתּוֹן for-
marint ρυβην Ruben, ex פְּתִיחַּתּוֹן βδέλλιον. Aliunde profectò Jova aut
rectius JHOVAH, immò Nomen Jovis Latinum non deductū est, nisi
ex פְּתִיחַּתּוֹן puncto Scheva suppresso, uti annotat *Burgensis ad Exod. 3.*
quod vicissim negat *Amama A.B. p. 511.* Non aliunde Juda, nisi ex
פְּתִיחַּתּוֹן Josua, nisi ex פְּתִיחַּתּוֹן Pnuel, nisi ex פְּתִיחַּתּוֹן. Et observavit
in *nuperis Praelectionibus ἀποδέντοις ad Grām. Præcepta*, Dn. Senert.
Interpretes expressuros idem, in Nominibus Propriis Biblicis
imitatos fuisse Vocalē immediatē sequentē, quæ potestati se & sono
adaquaret. Ita ex פְּתִיחַּתּוֹן factum est *Canaan*, ex פְּתִיחַּתּוֹן σιμαργί. ex
פְּתִיחַּתּוֹן Ασκαναί, ex פְּתִיחַּתּוֹן σαβα. Itemq; ex פְּתִיחַּתּוֹן oriundum
est *Philistai*; nec non ex פְּתִיחַּתּוֹן *Sodom*, ex פְּתִיחַּתּוֹן *Solomon* Matth.
VI, 29. Quod idē etiā in Aramæarū Vocum Versione contigit, ut pro
פְּתִיחַּתּוֹן lectum fuerit *Sabachtani*, pro פְּתִיחַּתּוֹן *Haceldama*. Ac-
cedit affatim adhuc aliorum existere Nominū Propriorū, in quibus
indifferēter per singulas ferē Vocales à diversis Interpretib9 Scheva
expressum est. Horum Examina ut adducantur, *Ulus non est.*

§.19. Quid? quod ipsi Judæi Scheva hocce non semper legant per
e rapidissimū, quod tamen etiā non nisi propter δυσφωνίαν præstant,
sed sapiculē litterā gutturali sequente proferant eo sono, qui puncti
est litteræ gutturalis, verū vix perceptibili. Ut ad eò Pontificiæ lectæ
Antesignanus *Bellarminus* gratis dicatur, de sono hoc ex Rabbino-
ruū Tripode oracula & Rhadamanthea mandata promississe, quādo
cap. 3. p. 22. Observandū est, inquit, ad perfectā pronunciationē Semipuncti
Scheva, cum post Scheva sequitur litera gutturalis, ipsum Scheva debere
proferri ferē ad eum modū, quo proferitur punctū subjectū litteræ gutturali,
& si adsit Accentus, qui dicitur Gabaja, proferendū planē eo modo, quo pro-
feritur punctū litteræ gutturalis: dicimus n. פְּתִיחַּתּוֹן tichi vivet, non techi. Idē
dicendū de Scheva præcedente Jod sine Chiric; vergit enim tunc Scheva ad
sonum Chiric, & si adsit Gabaja, sonat planē, ut Chiric, ut פְּתִיחַּתּוֹן bijad, in
manu, nō bejad. Quāvis a. quædā in Cardinalis discursu obelo notari
possint, liquet exinde tamē, indefinitū illū Scheva mobilis sonū,
fatis solidū perhibere testimoniū de naturali Puncti nostri Quiete.

§. 20. Evagarer longius, si deniq; ad Lingvas occidentales abire, demonstraturus à comuni earum Usu non exclusum esse Scheva, quod mobili respondet, Interim semper quiescens est, nisi ubi *δυναμια* inconnexibiliū consonantiū etiā signū Connexionis postulavit *Φωνηδόν*. Istud palam datur ex universis omnibus, tum Græcis, tum Romanis, tum Germanicis dictionibus Consonantiū duarum pluriūve unā vocali junctarum facie apparentibus. Quibus, si Matris suæ, Ebrææ Lingvæ, vel etiā filia non dissimilis valde, Chaldææ ornatu prodeundū esset, non nisi intervētu Scheva id fieri posset. Ecce Græcū *ψαλθησον*, in cujus principio duæ consonantes simplices citra intervenientē vocalē contrahuntur ad syllabā unā, Chaldæus scribit Dan. 3, 5. פסנתרין Ita & Rabbinus in Scriptis suis hinc inde *פסנתרין* scribunt פרוסופוס, Plato *פלטון* Franciscus *פרנקיש קיס* R. de Balmis exprimit Cratylus per *פלטון* Dialogi Platonici mentionem injiciens.

§. 21. Idē R. *Abrahā f. VI. b.* Litterā Q Romanā apud suos neutiquā posse exprimi adserit, præterquā per intercedēs Scheva, ac periculo factō in Nomine Regis Romanorū Tarquinus, scribit *טרכוניוס* additq; : *Si esset Romanis pronuntiatio Sceva in suā scripturā, etiā ipsi non indigerēt hac (sc. litterā q) qui per litterā c. quā ipsi vocāt. cum sceva pronunciarēt tinnitū hunc, & non esset necessitas multiplicare eis litteras mutas, sicut est q.* Dubito hinc, utrū istud Scaliger, *Animadvers. in Euseb. p. 108.* Ebræam vel Græcam originem hujus litteræ esse. *Mario Victorino, Bedā,* adnotans, recutito Apellæ concesserit.

§. 22. III. Officium ac Munus *ש* Scheva reliquum est circa differentiam exponendum. Est illud *constituere Syllabam compositam*. Sicut *Dagesch forte* Symbolū confusionis, sic Scheva compositionis seu conjunctionis consonarum appellatur. Cōnūit enim ac conjungit duas, tres, immō plures litteras, ut constituatur syllabā; ea autem non simplex, quippe quæ unā litterā unāq; Vocali absolvitur, sed composita, hæc q; deinde talis est, non ac si duæ syllabæ simplices congregerentur, sed quia aliquot litteræ tantum unā vocali brevi gaudēt, quæ comitata à ministro compositam eam efficit. De Examine verò syllabarum Etymologico sermo hinc nobis saltim est, non Prosodico. Ita enim faciliores qui esse amant, Scheva simplex æq; ac compositum brevem in Metro syllabam pedemq; constituere largiuntur, quod rigidiores contra verius negant, permittentes interim Chatephim correptis adhiberi posse Syllabis; verum hæc, non per se ac prout ex Matre unā Scheva oriunda sunt; sed in respectu ad Patres suos, puncta breviora, ex quibus fuere extracta, *V. cl. Buxtorf, Thes. Gr. p. 632.* Itemq; *Francisc. Gomarus in Lyrā David, p. 21.*

TANTUM

de Naturā Scheva in genere

תהלה לתלה